

Handleiding/Lesopzet niveau D

Nieuws Extra les over nieuwswijsheid

Van 16 tot 23 november is het de **Week van de Mediawijsheid**. Gaat u ook aan de slag met mediawijze vaardigheden?

U kunt bijvoorbeeld de **Extra les Nieuwsbegrip over nieuwswijsheid** geven. De les is beschikbaar op niveau A tot en met D. Het gaat in deze les gaat vooral over de vraag waarom nepnieuws eigenlijk een probleem is en dat het belangrijk is om te weten of wat je leest en ziet, klopt.

Nieuwsbegrip ontwikkelde de les in opdracht van Facebook.

U vindt de les op de website van Nieuwsbegrip onder het kopje Nieuws:

<https://www.nieuwsbegrip.nl/page/1545/nieuwe-lessen-nieuwswijsheid>

Nieuwsbegrip Brons

Onderwerp: Ruimtestation ISS bestaat 20 jaar

Strategie: Verbanden leggen (de laatste keer kwam dit aan de orde in week 42/43)

Doel: De leerlingen weten dat ze door actief verbanden te leggen grip krijgen op de tekststructuur en de inhoud van de tekst.

'De diepte in': De leerlingen leggen verband met de eigen voorkennis en helderen onduidelijkheden op.

Extra opdracht: Een dag uit het leven van een ruimtetoerist

Nieuwsbegrip Zilver

Woordenschat (doelwoorden uit de leesteksten):

Niveau C

de module
commercieel
de begroting
de optie
niet ondenkbaar
het rendement
beamen
al met al
de sector
gebaat zijn bij

Niveau D

de module
de component
betrekkelijk
de exploratie
de operatie
althans
commercialiseren
institutioneel
bureaucratisch
het rendement

Vorbereiding

- Bereid de les voor op het Lesvoorbereidingsformulier. Lees de opdrachten door en bepaal welke opdrachten u door welke groepjes/leerlingen wilt laten doen. Bereid ook het modellen zo nodig voor.
- Zorg bij **opdracht 4** eventueel voor tekenmaterialen.

Debatteren

STICHTING
NEDERLANDS
DEBAT INSTITUUT

Wilt u uw leerlingen laten debatteren? Dan kunt u de volgende stelling(en) gebruiken:

- [Ruimteonderzoek is belangrijk voor het leven op aarde.](#)
- [Ruimtereizen moet voor iedereen mogelijk worden.](#)
- [Een nieuw ruimtestation moet betaald worden door bedrijven.](#)

In de bijlage van de algemene handleiding vindt u de handleiding voor Debatteren met Nieuwsbegrip.

Op www.schooldebatteren.nl vindt u meer informatie over debatteren in de klas.

Lesvoorbereidingsformulier

Toelichting: De blauwe blokken geven aan met welke groep(en) u als leerkracht aan het werk bent.

Bij 'Aandachtspunten' kunt u zelf opmerkingen noteren voor uw instructie.

(5 min) Introductie <ul style="list-style-type: none"> - Gezamenlijke oriëntatie op het onderwerp en voorkennis ophalen - Benoem het leesdoel (of vraag ernaar): jezelf informeren - Benoemen van de strategie 'verbanden leggen' als doel van de les. - Aangeven wie welke opdrachten doen (gebruik schema hiernaast) 		Opdrachtselectie <table border="1"> <thead> <tr> <th>Opdr.</th> <th>1 met hulp</th> <th>1 zonder hulp</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>I</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>II</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>III</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>					Opdr.	1 met hulp	1 zonder hulp	2	3	4	I						II						III					
Opdr.	1 met hulp	1 zonder hulp	2	3	4																									
I																														
II																														
III																														
(5-7 min) Strategie-uitleg en modellen voor groepjes I en II Lees gezamenlijk de uitleg. 'Model' vervolgens het leggen van verbanden tussen tekstdelen bij de inleiding. <i>Vraag bijvoorbeeld: 'Wat is het hoofdonderwerp? Eens even de titel lezen. 20 jaar ISS, maar hoe gaat het verder? Dat klinkt wel als een hoofdonderwerp. In ieder geval gaat het over ISS, dat internationale ruimtestation.'</i> [Lees de eerste alinea hardop] <i>'Wat is het verband met het hoofdonderwerp? Het is een soort samenvatting vooraf eigenlijk. Bij een samenvatting vooraf, een inleiding verwacht ik woorden als in het kort, in dit artikel ... Maar dat soort woorden zie ik niet. Het is wel vetgedrukt. Meestal als een stukje vetgedrukt is aan het begin is het een inleiding.'</i> Vraag daarna een leerling om zo hardop denkend het volgende tekstdeel in verband te brengen met het hoofdonderwerp.		Groepjes III zelfstandig aan de slag: tekst actief lezen + geselecteerde opdrachten <i>Aandachtspunten instructie & feedback aan groepjes III:</i>																												
(7-10 min) Verlengde instructie groepjes I <ul style="list-style-type: none"> - Begeleiden van actief lezen met extra modeling & feedback - Opstarten opdracht 1 'met hulp' 	Groepjes II zelfstandig aan de slag met tekst lezen en opdracht 1																													
<i>Aandachtspunten leesinstructie & modeling groepjes I en II:</i>																														
Groepjes I werken zelfstandig verder aan opdracht 1.		Feedbackronde langs groepjes II en III.																												
Feedback & instructie aan groepjes I.		Groepjes II en III: zelfstandig werken aan geselecteerde opdrachten.																												
Groepjes I maken geselecteerde opdrachten.		Feedbackronde langs groepjes II en III.																												
Feedbackronde groepjes I.		Groepjes II en III: zelfstandig nakijken/nabespreken opdrachten.																												
<i>Moment van inzet en aandachtspunten overige opdrachten/lesonderdelen & nabespreking:</i>																														
O Debatteren:																														
(5 min) Centrale afronding <ul style="list-style-type: none"> - Blik terug op het lezen van de tekst en de strategietoepassing: hoe hielp het leggen van verbanden bij het begrijpen van de informatie uit de tekst? - Blik terug op de tekstinhoud: wat zijn we te weten gekomen over het onderwerp? 																														

Antwoorden

OPDRACHT **1** Met hulp & Zonder hulp

1. Suggestie voor ingevuld schema

tekstdeel	Verband(en) met het onderwerp	Wordt dit verband expliciet aangegeven? Zo ja hoe?
Regel 1 - 7	Inleiding	Nee (maar het is wel vetgedrukt)
Regel 8 - 25	Volgorde / opsomming over de historie Doel, resultaat	In 1984, gedurende de jaren 90, op 20 november 1998, op 2 november 2000 Zo bouwden ze (r. 20)
Het ongeluk met de Columbia Regel 26 - 36	Vervolg historische opsomming/ volgorde Oorzaak ongeluk gevolgen Reden/ aanleiding voor vertraging uitbreiding ISS	1 februari 2003 In de loop van 2004, 27 mei 2011 waardoor, door , een eerste aanleiding voor
Functie ISS Regel 37- 48 Regel 48 - 57	Doel-middel (opsomming van doelen + voorbeelden) Tegenstelling (het ISS heeft een belangrijke functie maar toch kondigde de Amerikaanse regering het einde aan.)	is gebouwd om , dient voor daarnaast dient voor bijvoorbeeld toch nadert het einde maar in februari ...
Heeft ISS een toekomst? Regel 58 - 85	Meningen over de toekomst (met argumenten en voorbeelden)	De meningen over de toekomst van ISS zijn verdeeld.
Twijfels Regel 86 - 95	Tegenstelling Tegenargumenten tegen commercialisering Ontkrachting tegenargument	Toch zijn er twijfels Er is kritiek op Weliswaar, maar Maar met de komst van SpaceX

2. Verschillende antwoorden mogelijk. Suggestie voor ingevuld schema zie volgende pagina.

signaalwoord	verband	Voorbeeld vraag
ondanks (r. 9)	tegenstelling	Hoe kan het dat de plannen voor ruimtestation Freedom de aanzet waren voor ISS, ondanks dat het plan voor ruimtestation Freedom niet van de grond kwam? <i>(mogelijk antwoord: het was een inspirerend idee, maar het kon alleen worden uitgevoerd met internationale steun.)</i>
zo (r. 20)	resultaat	Via welke stappen kwam het huidige ISS tot stand? <i>(in de jaren 90 werd internationale steun gezocht en gevonden, op 20 november werd de eerste module, Zarya, gelanceerd, de jaren daarna werd het steeds uitgebreid en sinds november 2000 wordt het ruimtestation permanent bewoond)</i>
waardoor (r. 28)	oorzaak	Waardoor kwamen de zeven bemanningsleden van de Colombia om het leven? <i>(Doordat de spaceshuttle bij het binnentreden van de dampkring explodeerde.)</i>
daarmee (r. 34)	middel	Wat maakte het mogelijk dat serieus wetenschappelijk onderzoek in de ruimte sinds 2009 op gang kwam? <i>(De uitbreiding van drie naar zes bemanningsleden maakte het mogelijk.)</i>
daarnaast (r. 40)	opsomming	Welke twee functies heeft het ISS? <i>(Het ISS is gebouwd om wetenschappelijk onderzoek te doen. Daarnaast dient het station voor exploratie, zoals de mogelijkheid om te kunnen reizen naar Mars)</i>
toch (r. 49)	tegenstelling	Hoe kan het dat voor een goed functionerend ruimtestation toch het einde in zicht komt? <i>(Het ruimtestation wordt oud en is aan vervanging toe, en Amerika kondigt aan het ISS niet meer te willen financieren.)</i>
immers (r. 61)	verklaring, reden	Wat is de reden dat Amerika het ISS niet verder wil financieren? <i>(Amerika heeft al zijn geld en aandacht nodig voor het volgende project: Het Lunar Orbital, Platform Gateway)</i>
omdat (r. 67)	reden	Waarom levert eerder afkoppelen van de Russische modules problemen op? <i>(Omdat deze modules onmisbaar zijn om het ruimtestation in de lucht te houden)</i>
dus (r. 93)	conclusie	De meningen over de toekomst van ISS en de mogelijkheden voor commerciële ruimtevaart zijn verdeeld. Is er nog hoop voor toekomstige astronauten? <i>(Ja, er is nog hoop. Elke tien jaar gaan er weer meer astronauten de ruimte in.)</i>

OPDRACHT 2

Woord	Betekenis
de module (r. 15)	het onderdeel, met een specifieke functie, van een groter geheel.
de component (r. 17)	het onderdeel (dat samen met andere onderdelen een geheel vormt)
betrekkelijk (r. 21)	relatief, vergeleken met andere situaties
de exploratie (r. 40)	het verkennende onderzoek, het eerste onderzoek (zonder dat je nog een beeld hebt van de mogelijke uitkomst) verkenning van onbekend gebied
de operatie (r. 43)	de onderneming, de georganiseerde actie
althans (r. 56)	tenminste
commercialiseren (r. 57)	ervoor zorgen dat je er geld mee kunt verdienen
institutioneel (r. 73)	behorend tot de overheid
bureaucratisch (r. 78)	gekenmerkt door te veel regels en voorschriften (waar niet van mag worden afgeweken)
het rendement (r. 87)	de opbrengst

OPDRACHT 3

1. Het plan voor ruimtestation Freedom was in 1984 te veelomvattend voor Amerika om te kunnen realiseren, maar het was inspirerend om het idee verder uit te werken en samenwerkingspartners te zoeken om dit (financieel) mogelijk te maken.
2. Het ongeluk was de aanleiding tot, een reden voor, de discussie over de haalbaarheid en de kosten van ISS. Het is zo duur om dit te realiseren en als er ook nog doden vallen, is het dan al dat geld wel waard?
3. Uitbreiding van het aantal astronauten maakt uitbreiding van het wetenschappelijk onderzoek mogelijk, omdat er meer mensen aanwezig zijn die onderzoek uit kunnen voeren.
4. In ieder geval het Amerikaanse deel van ruimtestation ISS moet commercialiseren, want Amerika zegt de financiering te gaan stoppen. (Wellicht blijven andere landen hun delen subsidiëren.)
5. De drie verschillende meningen die in de tekst worden weergegeven zijn:
 De mening van Amerika: de overheid gaat de financiering stoppen, er is een nieuw project dat aandacht en geld nodig heeft.
 De mening van Rusland: We koppelen de Russische delen los, en die gaan we gebruiken (recyclen) om ons eigen ruimtestation te bouwen.
 De mening van ESA: We knappen het ruimtestation op, en we gaan het commercialiseren.

6. Ook ESA wil toewerken naar een situatie waarin een commerciële beheerder het ruimtestation leidt, in plaats van de huidige situatie waarin de gezamenlijk Europese overheden de leiding hebben.
7. In de tekst worden de volgende manieren genoemd om ISS te commercialiseren: de ISS-diensten voor de wetenschap commercialiseren (ervoor laten betalen wat het kost), meer klanten zoeken door een bredere groep te interesseren voor onderzoek in de ruimte, het moet de toekomstige klanten makkelijker gemaakt worden, door minder bureaucratie (regels), bijvoorbeeld door de laboratoriumruimte zelf te verhuren. Ook ruimtetoerisme is een mogelijke bron van inkomsten. Voorwaarde voor dit alles is dat de transportkosten omlaag moeten. Daarvoor zijn er nieuwe herbruikbare SpaceX raketten in ontwikkeling.
8. Verschillende antwoorden mogelijk.